

יום שלישי 10 בדצמבר 2024

לכבוד

מר איתי עצמון, עו"ד
יועמ"ש ועדת הכלכלה
vkalkala@knesset.gov.il

גב' שגית אפיק, עו"ד
היועמ"שית לכנסת
hdept@knesset.gov.il

שלום רב,

**הנדון: ניסיון פסול להכפיף את תאגיד השידור הציבורי "כאן" תחת פיקוחה של הרשות השנייה
לטלוויזיה ורדיו**

פניה זו נשלחת אליכם בהמשך לדין שהתקיים אתמול, 9.12.24, בוועדת הכלכלה של הכנסת, בהצעת חוק השידור הציבורי הישראלי (תיקון - דיווח שנתי לוועדת הכלכלה של הכנסת), התשפ"ג-2023 (פ/3776/25) ("הצעת החוק")¹.

1. בתמצית, במסגרת הצעת החוק מוצע לקבוע כי יו"ר מועצת תאגיד השידור הציבורי "כאן" ("התאגיד") יגיש לוועדת הכלכלה של הכנסת, לא יאוחר מיום 30.4 בכל שנה, את דוח הפעילות והדוחות הכספיים של התאגיד, וכי וועדת הכלכלה תקיים דיון בעיקרי הדוחות האמורים, לאחר הגשתם.

2. הגם שלגישתנו הצעת החוק מבקשת להחיל הסדר בלתי ראוי, שיש בו משום פגיעה ממשית בעצמאות התאגיד, פנייה זו אינה מבקשת לעסוק בהסדר המוצע בנוסח הצעת החוק, אלא בכך שבמסגרת הדיון שהתקיים בוועדה, התגלתה גם כוונה אחרת, פסולה מן היסוד והעומדת בסתירה מהותית לעקרונות דיני האסדרה בכלל ואסדרת התקשורת בפרט, להכפיף את התאגיד לפיקוחה (הזמני או הקבוע) של הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו ("הרשות השנייה") במסגרת ההליך לחקיקת ההסדרים המוצעים בהצעת החוק.

3. אנו מבקשים כי תעשו שימוש בסמכויותיכם על מנת למנוע כוונה פסולה זו.

נעמוד להלן על הדברים.

4. ראשית יצוין כי תכליתה ומטרתה של הצעת החוק להביא לשינוי סדרי הדיווח הפנימיים בגדרי חוק השידור הציבורי הישראלי. אין בתכלית ומטרה אלו כל יומרה, צורך או הצדקה להתערבות במנגנוני היסוד של מבנה השידור הציבורי והמשטר התאגידי שנקבע בחוק לאחר דיונים ארוכים ומעמיקים.

5. כאמור, במסגרת הדיון בהצעת החוק, ולצד דברי התמיכה בהצעת החוק שאותם הביע שר התקשורת, ציין השר כי נכון לעת הזו מועצת התאגיד אינה יכולה להתכנס, בשל תום הכהונה של מספר חברי מועצה, ומאחר שטרם מונו במקומם חברים אחרים (או שטרם חודש מינוי חלק מהם) באופן הנדרש לקיום קוורום בישיבות המועצה. שר התקשורת הוסיף וציין כי יש למצוא פתרון למצב דברים זה בהיבטי הפיקוח, והביע

¹ [הצעת חוק השידור הציבורי הישראלי \(תיקון - דיווח שנתי לוועדת הכלכלה של הכנסת\), התשפ"ג-2023](#)

עמדתו, שהוצגה לראשונה ובאופן לא סדור בדיון הוועדה, כי נכון לאמץ פתרון לפיו הרשות השנייה היא שתכהן כגוף המפקח על התאגיד, כל עוד מועצת התאגיד מנועה מלהתכנס.

6. בהמשך לדבריו האמורים של שר התקשורת, הביע גם יו"ר הוועדה, ח"כ ביטן, את עמדתו כי נכון לבחון להכפיף את התאגיד תחת פיקוחה של הרשות השנייה, במסגרת של הוראת שעה, וציין כי אסדרת הנושא תיבחן כחלק מהכנת הצעת החוק לקריאה השנייה והשלישית.

7. מאחר שפרוטוקול הדיון עדיין לא פורסם לציבור, איננו יכולים להביא בפניכם את ההתבטאות המדויקת של שר התקשורת ויו"ר וועדת הכלכלה, אולם אין ספק בדבר מהותם ומשמעותם של הדברים שנאמרו, כפי שתוארו לעיל.

8. מדובר בהצעה פסולה מן היסוד, המהווה, ניסיון נוסף, אחד מני רבים, לפגיעה בעצמאות התאגיד ולשליטה על פעולותיו של התאגיד ועל התכנים המשודרים על ידו.

9. נבהיר: מלכתחילה, שר התקשורת עצמו הוא האחראי הראשי לכך שמועצת התאגיד מנועה מלהתכנס ולמלא תפקידה בעת הנוכחית. שר התקשורת היה מי שפעל למינוי הבעייתי של השופט בדימוס מר משה דרורי כיו"ר ועדת האיתור של התאגיד, ואף עמד מאחורי ניסיונות למנות מקורבים ובעלי זיקה פוליטית לחברי ועדת האיתור. כידוע, השופט דרורי התפטר לאחרונה מתפקידו כיו"ר ועדת האיתור (התפטרות שניה במספר לאחר שגם יו"ר הוועדה הקודמת, השופטת נצר, הודיעה על התפטרותה), לאחר שמכון זולת וגורמים נוספים הגישו עתירה לבג"צ כנגד המינוי,² ולאחר ששרד המשפטים הביע עמדתו בדבר פגמים מהותיים שנפלו בהליכי המינוי שניהל השופט דרורי לבחירת חברי ועדת האיתור.³

10. אולם, גם לאחר התפטרותו של השופט דרורי, לא עומדת מניעה בפניו של שר התקשורת למנות אחר לתפקיד יו"ר ועדת האיתור, ולהניע מחדש את פעילותה של ועדת האיתור באופן שיאפשר למועצת התאגיד לחזור לפעילות. השר אף נמנע מלעשות שימוש בסמכותו למינוי יו"ר זמני למועצת התאגיד מבין חברי המועצה, שעולה החשש כי אינו חפץ ביקרו של איש מהם.

11. התפטרותו של השופט דרורי, אינה מונעת אף את יכולתו של השר לעשות שימוש בסמכותו, כנטען בעתירות שהוגשו על ידי עמותת הצלחה, להשלים את מינויים של חברי מועצה שונים שניתן להאריך את כהונתם והשר נמנע במופגן מלעשות זאת במשך חודשים ארוכים. (וראו לעניין זה את ההליכים התלויים ועומדים בבית המשפט העליון בבג"ץ 5404/22 ובג"ץ 38966-10-24, בו קבוע דיון ליום 6.1.2024).

12. תחת זאת, עולה חשש כי שר התקשורת מנסה להיתלות בשיתוק ובמניעות שהוא עצמו יצר בפעילות מועצת התאגיד, ולפעול להחלשת התאגיד בדרך של הכפפתו תחת פיקוחה של הרשות השנייה.

13. אנו מבקשים, כאמור, למנוע ניסיון פסול זה.

² בג"ץ 4924-24 עמותת זולת לשוויון וזכויות אדם נ' שר התקשורת.

³ מכתב מיום 26.9.2024 של ד"ר גיל לימון (המשנה ליועמ"ש לממשלה, משפט ציבורי-מנהלי) ועו"ד מאיר לוין (המשנה ליועמ"ש לממשלה, שפט כלכלי-פיסקלי) אל יועמ"ש משרד התקשורת, עו"ד ברוריה מנדלסון.

14. אין חולק כי הרשות השנייה אינה מתאימה כלל ועיקר לשמש כגורם המפקח של התאגיד. קיימים הבדלים מהותיים, ואף תהומיים, בין עקרונות היסוד שלפיהם פועלים השידור המסחרי והשידור הציבורי, ושלפיהם אמורים לפעול הגופים המפקחים, כל אחד בתחומו. מדובר בעולמות שונים של עקרונות בסיס ואסדרה, שאינם צריכים ואף אינם יכולים לדור תחת כפיפה אחת. הצעתו של שר התקשורת מהווה אפוא פריצה מוחלטת של הגיונות ומסגרות האסדרה של שידורים בישראל.
15. על פי חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, תש"ן-1990 ("חוק הרשות השנייה"), הממשלה היא שממנה באופן ישיר את כל חברי מועצת הרשות השנייה, וזאת לפי המלצת שר התקשורת, לאחר שהתייעץ עם גורמים שונים כפי המחויב בחוק (ס' 7 לחוק הרשות השנייה). מטרתה של המועצה הוא לפקח על גופי שידור מסחריים, כך הוגדרו סמכויותיה ובהתאם לתכלית זו אופיינו הכלים העומדים לרשותה.
16. מנגד, חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014 ("חוק התאגיד") קובע מנגנון שונה בתכלית למינוי חברת מועצת התאגיד, וזאת במטרה לשמור על עצמאות התאגיד ומועצת התאגיד ולהרחיקם מפני השפעה פוליטית ולאפשר עצמאות מנגנונית וממשל תאגידי שיבטיח שידור ציבורי מקצועי ונקי משיקולים זרים או מכפיה חיצונית.
17. במסגרת מנגנון זה, מוקמת וועדת איתור שתפקידה להמליץ בפני שר התקשורת על מועמדים מתאימים לחברת מועצת התאגיד. שר התקשורת ממנה אך ורק את יו"ר וועדת האיתור, אשר נדרש להיות שופט בדימוס של בית המשפט מחוזי או העליון, ויו"ר וועדת האיתור הוא שממנה ישירות את שני חבריה הנוספים של הוועדה. נקודת המוצא של החוק היא כי ועדת איתור שהוקמה בדרך זו תפעל תוך שמירה על עצמאות מלאה בבחירת חברי המועצה של התאגיד, ותהיה מנותקת מפני השפעות פוליטיות במסגרת ביצוע תפקידיה.
18. נוכח ההבדלים המהותיים בין שני הגופים, ברור אפוא כי הכפפת התאגיד תחת הרשות השנייה ומועצת הרשות השנייה, נועדה לחתור תחת התכליות המרכזיות העומדות בבסיס חוק התאגיד, לגרום לפגיעה בעצמאות פעילותו של התאגיד ולפתוח פתח רחב להשפעה פוליטית על התנהלותו ושידוריו. זאת מעבר לעובדה הברורה, כי הרשות השנייה, שאינה מסוגלת למלא אף אחר משימותיה הרשמיות באופן מספק ושאינן לה את הידע והכלים לבצע פיקוח על השידור הציבורי, לא תוכל לעמוד בנטל החדש באופן יעיל ומתאים ולו בקירוב. ספק אם עמדתה המקצועית של הרשות נתבקשה או התקבלה טרם העלאת רעיון זה.
19. מדובר אפוא בניסיון שתכליתו לפגוע בסדרי העולם הבסיסיים של תחום אסדרת השידורים וזאת לצורך פגיעה ממשית בפעילותו של התאגיד ובשידור הציבורי בישראל, באופן המצטרף לנסיגות פגיעה נוספים ובוטים בהקשר זה, הבאים לידי ביטוי במגוון הצעות חוק שהוגשו לאחרונה.
20. אין מדובר רק בחששות בעלמא. שר התקשורת אינו מסתיר כוונותיו כלל ועיקר, והוא מצהיר בפומבי על רצונו לסגור את התאגיד, ולכל הפחות לבטל את מחלקת החדשות שלו, ובמקביל הוא פועל לקידום הצעות חוק שיש בהן להגשים מטרות אלה. על רקע האמור, יש בסיס איתן לחשש כי לא הדאגה מפני וואקום פיקוחי היא שמנחה את שר התקשורת, אלא רצונו לקבוע (עוד) הסדר שיש בו לפגוע בעצמאות התאגיד ובפעילותו, ולהרחיב את מוטת השליטה של הדרג הפוליטי גם על פעילות התאגיד ושידוריו הציבוריים.

21. אנו מבקשים להזכיר לעניין זה מושכלות יסוד שנקבעו על ידי בית המשפט העליון בבג"צ 2996/17 - ארגון העיתונאים בישראל - הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ראש הממשלה (להלן: "בג"צ התאגיד"), לעניין מעמדו וחשיבותו של שידור ציבורי עצמאי ומנותק מהשפעות פוליטיות:

"... שידור ציבורי, הכולל חדשות ואקטואליה, חייב להיות עצמאי ומשוחרר מהתערבויות ומאינטרסים פוליטיים וכלל זה משקף, בין השאר, זכות של הציבור [...] שידור ציבורי מבוסס ובלתי תלוי הוא כלי חשוב לקיומו של שוק תקשורת מגוון, תוסס וביקורתי, שאיננו נושא פנים לבעלי שררה, ממון או אינטרס. בהיותו כזה הוא שומר על הדמוקרטיה ועל ההשתתפות של אזרחי המדינה בעיצוב דמותה.

[...] נקל להבין כי התערבות שלטונית בגופי התקשורת, גם אם היא נעשית ברמה "המוסדית", מתוך מטרה "להתאים" את מבנהו של שוק התקשורת, כך שיתיישב עם אינטרסים של צד כזה או אחר במפה הפוליטית, מהווה למעשה, הכפפה אסורה של התקשורת, שאמורה להיות עצמאית – למאוויים של השלטון. התנהלות שכזו פוגעת בחופש העיתונות במובנו הרחב."

22. השידור הציבורי הוא אפוא הכרחי לשמירה על חופש הביטוי וחופש העיתונות, ולשמירה על אופייה הדמוקרטי של מדינת ישראל. הכפפתו של התאגיד לפיקוחה של הרשות השנייה תפגע בעצמאות התאגיד, ובהתאם לכגיעה בזכויות היסוד החוקתיות לחופש הביטוי וחופש העיתונות.

23. נוכח כל האמור, וכאמור בפתח הדברים, אנו מבקשים כי תעשו שימוש בסמכויותיכם על מנת למנוע ולסכל כוונה פסולה זו, שאינה מחוייבת המציאות להגשמת תכלית החוק המוצע, שהיא מוגבלת וממוקדת מאוד. אין לקבל מצב, שבו אגב אורחא, באמצעות הצעת חוק שתכליתה ממוקדת בסוגיה נקודתית של טיב הדיווח, ישונו סדרי עולם ויישבר עמוד השדרה העקרוני של מבנה השידור הציבורי בישראל

24. נודה להתייחסותכם בהקדם.

בברכה,

רונן ריינגולד, עו"ד

אלעד מן, עו"ד

ליאורה ניר,

מייצג מכון זולת

הצלחה לקידום חברה הוגנת

התנועה לרגולציה הוגנת

